

Hårderups posten

Nr 40 — November 2010
40 kr.

*Yngves och Annies gård i Skumparp
som varit i släkten i 300 år*

TEKNIKVÄN OCH HEMBYGDSVÄN

Av Bertil Persson,

"Man ska aldrig stå i vägen för den tekniska utvecklingen"

Detta är visdomsord från Yngve Persson i Skumparp. Han var först i byn med att köpa traktor, en grå Ferguson. Året var 1951 och numera är datorn hans viktigaste redskap.

Likt andra i sin generation har han upplevt en utveckling som saknar motstycke i historien.

Men ändå är det nu på sätt och vis som det varit sen urminnes tider. Jag menar Yngve och Annie bor kvar på den gård som funnits i Yngves släkt i 300 år!

Detta har Yngve själv forskat fram. Han är nämligen, bland mycket annat, släktforskare och hembygdsvän i ordets bredaste bemärkelse.

Annie och Yngve gifte sig 1946. Annie har växt upp i Härderup. Här är de båda omgivna av släktfoton och arvegods. Yngve håller i sin hand ett köpekontrakt från 1868. Det är hans äldsta dokument.

Det var alltid mycket liv och rörelse på gården. De så småningom tre barnen Kjell-Åke, Gun-Britt och Nils-Ove bidrog till detta och dessutom behövdes ofta hjälp med jordbruksarbetet. Då kom ofta Yngves broder Gunnar och hans far Gustav.

1982 var det slut med det intensiva jordbruket. Yngve hade fyllt 60 och tog tillfället i akt och ansökte om och fick s.k mjölkpension. Delpension kan man säga. Mjölkkorna såldes och ungdjur kom in istället. Därmed började en ny tid. Med en kurs i släktforskning, med förre kommunalkamrer Lennart Persson som ledare, fick Yngve ett nytt intresse, som också kom att innefatta forskningar om Skumparps historia

som tidigare meddelats här i Härderupsposten. Till sin 75-årsdag sammanfattade han sina minnen i ett häfte, där han inledningsvis skriver: Tillägnas Min Annie och våra barn och deras familjer. Yngve har deltagit med stort intresse och kunnande i arbetet med de fyra böckerna om Frenninge socken. I den senaste boken "Liv och leverne i Frenninge socken" har han inte minst bidragit med kapitlet "Gårdarna

i Skumparp och dess ägare". Hans sätt att beskriva varje fastighet kommer att tjäna som förebild i Föreningen Frenningebokens fortsatta arbete.

Och ändå är detta kapitel en starkt komprimerad version. Yngve har mycket mer om gårdarna i Skumparp. Yngve är också aktiv i Hörby släktforskarförening, där han fått många kontakter och mycket hjälp med utforskningen av sin egen släkt. Släktforskarintresset har även givit kontakter i Amerika med besök i Skumparp och utbyte via Internet.

En annan sak, som legat Yngve varmt om hjärtat är dansbanan i Härderupshult. Hela konstruktionen är Yngves verk och det är inte många danskvällar som Yngve och Annie har missat där de gångna 32 åren. Dans har varit ett stort intresse för Yngve och Annie. Tillsammans med Lennart och Ingeborg har de dansat sig igenom halva Skåne.

- Det var en härlig period i vårt liv, säger Yngve med saknad.

Yngve är också en mångsidig hantverkare och mekaniker. Det har varit till stor hjälp i arbetet med hus och hem och i lantbruket. Utanför hemmet är han mest känd för att kunna svarva de mest fantastiska föremål. Han har aldrig sålt några, men däremot gett bort ett par hundra stycken. Här syns en stor del av den egna samlingen.

.....
Under sitt långa liv på samma gård har Yngve träffat många människor i bygden runt omkring. Här beskriver han några speciella personligheter, vars liv präglats av en tid för länge sedan svunnen, tack och lov får man nog säga:

Halta Hilma

När jag växte upp på 20-talet och in på 30-talet fanns i vår by och byarna omkring folk som inte hade föan för dan och knappt huslyne heller.

Det fanns en som kallades Halta Hilma. Hon var traktens glädjeflicka. Hon ville så gärna vara i svängen, därför så ville hon till Vollsjö marknad. Men de som bestämde över henne, kedja henne med en länk om ena

benet och i länken var fäst en järnkula. Hon var inte den, tog kula i famnen och gick ändå till marknads. En gång bjöd Stambom henne på skjuts med sin bil. Hon satte träskorna vid vägrenen, men han släppte av henne i Bjälkhult, så hon fick vandra på sock till Härderup. Stambom var hemma från Amerika och var den ende i nejden som hade bil och han bjöd gärna folk på en liten provtur, isynnerhet fruntimmer som kom vägen fram. Han återvände till Amerika och med honom följde flera unga flickor. Det märkliga var att dessa flickor hörde aldrig av sig till sina anhöriga här hemma?

Moosa Johanna

Sen var det en kvinga som di kalla för Moosa Johanna. Hon och hennes kar bodde i Moosahused, strax söder om Härderups mosse. Hon kom ofta på besök hos mor och far, då gällde det att undfägna henne med mat och kaffe, gärna en madabit med hem till karen. Om de var så att hon inget fick, så gick hon till nästa ställe och snacka om att "på de stället där jag kom ifrån där bjöds det då ingenting!" En gång kom hon å vre vid skrabbträdet på väg till oss. Mor såg henne. Hon låste dörren o mor och ja vi gömde oss, men mor gjorde de felet att hon släppte ut katten innan hon låste. De hade Johanna sett o de prata hon om i nabostället. Men på ett sätt så var hon ändå välkommen. Hon kom med nyheter, hon visste allt vad som hände i orten. Hon kunde prata om när det skulle bli smått hos den eller den, "o de e jagu rätt långt gåd, ja Ola Nels Anna hon trillar vicken da som helst!" Hon hade andra anlag också Johanna. Jag vet en gång far harva på åkern söder om stora vägen. Han hade knäppt av en korstöm från en av hästarnas sele (en lädertöm) och lagt på vägrenen. Då kom Johanna förbi och såg tömmen, stannade och tog den med sig hem. Far hade sett det, så hon fick så småningom lämna den tillbaks med orden: "Ja, hade inte jag tat den så hade nån annan tat den."

Dumme Nels

Sen hade vi Nils Andersson, även kallad Dumme Nels. Han bodde också i Moosahused i en stinkelbyggnad västerut tillsammans med sin morbror.

Nils sålde sill som han hämtade med rullebör i Vollsjo. Sillen kom med första tåg från Ystad och var nyfiskad på natten. Sen rulla han runt i gårdarna och sålde sin fisk. Han var en helt igenom hederlig människa men hade blivit skyllad för en brand, som hade uppstått i vinkelbyggnaden han bodde i, som han säkert var oskyldig till, men hamnade i fängelse i Ystad. Man frågade honom hur tiden varit i Ystad tillsammans med dom andra fångarna, "de var inget vidare, man blev så djävla rå" svarade han.

Jag minns att så småningom skaffade han en trehjulig cykel med flak fram. Jag råka se när han provade att köra med den hos cykelhandlaren i Skumparp, Nils Mårtensson. Han kunde inte vria utan styrde rakt fram och ner i Vidéens äng.

Han flyttade senare till slätten och sålde fröer med sin trehjulig. Min syster som bodde i Örtofta träffade honom där.

Stiafolket

Något som hörde våren och sommaren till var stia-gubbarna. De kom för att sälja stegar köranes med parhästar och långvagn och med många stegar i olika längde. Stegar tillverkade av klyvda granslanor och med steg av ene. De kommo från Göinge i norra Skåne. Stegarna var en förbrukningsvara, så de hade god avgång för sina stegar. Bönderna hade nästan uteslutande halmtak på sina hus och varje år behövde någon del täckas om. Husrum i någon loge och mat för hästarna och sig själv fick dom hos någon bonde längs vägen.

Juden

Det kom ofta försäljare cyklandes med stor väska på specialgjord pakethållare med varjehanda saker, som kunde passa mor i huset. Ja det var som att få Åhlen o Holm eller Oscar Ahrén hem i köket. (Dåtidens kataloger). Det var alltid något som köptes, knappnålar t.ex., som såldes i hela kartor. Så hade vi en som kom då och då. Det var Isak Jude, en brunhyad välklädd gentleman. Han sålde kostymtyger till husets manliga invånare, särskilt då till husets herre. Jag kommer ihåg hur han förevisade dessa chewiot tyger av engelsk kvalitet. Han hade tygerna i längde om tre meter uppmätta för att bli till kostym med väst. Mor ville inte att far skulle köpa, men far visa visst intresse. Isak försökte på alla sätt få sin vara såld. Han skrynkla ihop tyget och vred och vände för att visa att det inte skrynkla sej, men mor sa nej! "Vem ska vi ha till och sy kostymen". Skraddarna ville också sälja tyg om de skulle sy. Det gick så långt att Isak trampa på ty-

get, allt för att visa dess kvalitet. Men nej, det blev inget sålt. Far följde med honom ut på gården. Då sa han till far: "Jag kommer igen när du blir ensam".

Försäljaren i Kistehused

Far och mor hade en gång en försäljare som bad om övernattnig. Han fick ligga i Kistehused. Rummet låg så till att man fick passera mors och fars vardagsrum där dom också hade sin sängplats.

Mor ble rädd på natten så hon blockera dörren med ett bendelband (säkert hemvävt) fäst i dörrlåset och andra ändan fäst i kakkelonen, så att han inte skulle komma in i deras rum.

Men nattgästen hade blivit kissenödig på natten och fick ej upp dörren. Nödig som han var hade han försökt öppna fönstret, men det var ju inte öppningsbart, så han hade gjort sina behov i fönsterkarmen.

På morgonen tacka han och vandrade vidare utan att säga något om bestyren på natten.

POLISKONTROLL I T-KORSET - SOMMARENS STÖRSTA SENSATION?

Torsdagsförmiddagen den 29 juli var det körkort- och alkoholkontroll i korsningen Skumparpsvägen/Rönåsvägen. Inte mindre än tre poliser fanns på plats. Polis Kajsa kollar oss och då allt var i sin ordning gick det bra att köra vidare. Den unika händelsen fick ju tvunget dokumenteras.

SKRIVARVERKSTAN PÅ GRÖNALUND

Av Ewa Andersson
Grönalund

Nu har vi skrivit, skrivit om, lyssnat på upplästa berättelser, inspirerat varandra sedan förra hösten. På olika sätt har vi tagit med oss olika idéer som uppgifter till nästa träff. Det har varit någon tidningsrubrik att fantisera om, en given inledning att fortsätta m.m.

Ett ämne har varit att berätta något sommarminne. Då skrev jag om hur det kunde vara att besöka morfar trädgårdsmästaren, mormor kokerskan och kusin Lena.

Ett sammandrag av berättelsen publicerades i Skånskan. Det gav en bok av Jan Sigurd i present. Här får ni mitt sommarminne:

SOMMARMINNE!

"Den blomstertid nu kommer med lust och fågning stor. Du nalkas sköna sommar, då gräs och gröda gror!"

Tänk att man sjunger så på skolavslutningen! Och sen hamnar man här, just där det gror och grönskar och det mesta är ogräs!

Likadant varena sommar. Först känns det kul att åka tåget till mormor och morfar. Sen måste man ligga på knä i morfars grönsaksland och rensa bort allt ogräs. Ja, det är inget vanligt litet grönsaksland, sånt som farmor har i sin trädgård på Limhamn. Nejdå, morfar är en riktig trädgårdsmästare och måste ha massor med grönsaker, som han skall stå på torget i Örkellunga och sälja om lördagarna.

Egentligen är ogräset vackert och som det växer sen.

Jag har bestämt mig. När jag blir stor skall jag inte hålla på och luka bort ogräset. I min trädgård skall man få se hur praktfullt ogräs är. Jag skall köpa mina grönsaker i affären eller på torget och tänka på dem som legat på knä för ogräset!

.....

En annan deltagare i skriparverkstan är Karl-Åke Lähnn, Vollsjö. Här följer hans novell som heter:

ANNA

Nu kom det i brevlådan, det som hon väntat på. 84-åriga Anna Lundblad sitter vid köksbordet och tummar på kuvertet. Hon vill inte öppna det ännu. Istället tänker hon tillbaka på hur det egentligen började.

I hennes föräldrahem var det ont om slantarna. En småbrukare på den skånska landsbygden på 1930-40-talet måste vara sparsam för att kunna försörja sin familj. Deras gård var liten, en häst, några kor, ett par grisar och en hönsgård var det hela. Men när kriget kom med ransonering på alla matvaror blev det faktiskt lättare. Far ökade på antalet höns och skaffade en mängd kaniner. Eftersom han var händig byggde han burar och födde upp kaniner i stor skala. Kaniner hade ju den goda smaken att föröka sig tidigt och med stora kullar. Så far slaktade höns och kaniner på löpande band och sålde dem på torget i Lund. Efter som det kunde ske utan ransoneringskuponger var kommersen god. Ägg däremot var "på kupong" så dem måste han sälja i smyg direkt på gården utanför Teckomatorp.

Trots att man hade det ganska knapert var det en sak som far och mor var noga med. När barnen började skola fick de veckopeng. Man startade med 25 öre och från fjärde klass blev det en hel 50-öring. Det var ganska mycket pengar på den tiden, och det var inte många av deras klasskamrater som hade veckopeng

över huvud taget. En del av pengarna skulle läggas i skolsparbössan, det hade mor bestämt. Det blev i regel en femöring eller en tioöring. Men resten fick de själva bestämma över. På så sätt lär de sig att ta hand om pengar, sa far.

Tre syskon var man i familjen, storebror Anders, Anna och lillasyster Agnes. De tre hade kommit överens om att tippa fotboll. Anders tog hem en tipskupong från affären varje vecka och sedan tippade man en enkelrad vardera. Kupongen lämnades aldrig in, utan när resultatet blev känt kollade man raderna. Var och en satsade fem öre och potten på 15 öre fick den som tippat bäst. På så sätt behöll man spänningen, i synnerhet när två hade samma resultat. Då lade man hela potten till nästa gång, så blev det dubbelt spännande. Far hade ingenting emot det, pengarna stannade ju hela tiden inom familjen.

Alla sparade pengar på sitt eget hemliga ställe. En gång saknade Anna 25 öre i sin burk. Det blev stort rabalder, far och mor var mycket stränga när det gällde ärlighet. 25-öringen påträffades i Agnes docksäng som far gjort av en sockerlåda. Man samlades allihop i köket och Agnes fick rejält med smäll på bara stjärten. Far slutade inte förrän den var ordentlig röd och Agnes grät hjärtskärande. Anna och Anders led med lillasyster, hon var ju bara sju år. Men det var också den enda gången någon av dem blev agad, i stället pratade far och mor allvar med dem när de gjort något illa. Och det gjorde att de skämdes ordentligt. Annars var det vanligt med stryk för barn på den tiden, det kunde deras skolkamrater berätta.

Far hade stort förtroende i bygden. Han hade lätt för att räkna och hålla ordning på pengar, så han var kassör i Småbrukarföreningen i 30 år. Anna hade ärvt hans begåvning i matematik och fick ofta hjälpa syskonen med deras matteläxor, även storebror Anders. Hon ville gärna läsa vidare i realskolan men det gick inte far med på. Det skulle bli för dyrt, menade han med alla dagliga resor till Svalöv. Men hon fick plats i en lanthandel ganska nära, så hon kunde cykla dit. Inte var det värlönat, men hon kunde ändå betala lite hemma så föräldrarna var nöjda. Hon sparade sina pengar, så när hon var 18 år kunde hon börja på Lanthushållsskolan i Svalöv. Dessutom hade församlingsprästen hjälpt henne att få ett litet stipendium.

På skolan hände något som kom att förändra hennes liv totalt, hon träffade Martin. Han var bondson från Frenninge norr om Sjöbo och gick på driftsledarkursen. Liksom Anna var han allvarlig och lite blyg. Ingen av dem kunde dansa så när det var danskvällar på skola satt de bara och tittade på. Småningom samlade Martin ihop allt mod han kunde och bjöd Anna på en glas läsk. De kom att prata med varandra och blev mer och mer ihop. Skolan ordnade en kurs i gammaldans och de anmälde sig tillsammans. Eftersom de var de enda nybörjarna dansade de mest med varandra.

Efter några månader följde Anna med Martin hem till hans familj över helgen och träffade hans föräldrar. Deras gård var mycket större än hennes föräldrahem, men det låtsades hans familj inte om. Eftersom Anna var allvarlig och anspråklös tyckte hans föräldrar om henne redan från början. Det var en mycket kyrklig familj, fadern var kyrkvård. De tyckte att Annas beslut att gå på lanthushållsskola var klokt och det visade sig minsann att Martins mor gått på samma skola. Martin var enda barnet och hans far hade problem med astma och ett svagt hjärta. De ville gärna att Martin skulle ta över gården så fort som möjligt, de hade ju det lilla söta undantagshuset som låg nära gården.

När utbildningen i Svalöv var slut förlovade ungdomarna sig och bröllopet stod ganska snart. De tog över Martins föräldragård för en låg köpeskilling och istället skulle de ta hand om hans föräldrar så länge de kunde. Det fungerade mycket väl. De gamla kom på söndagsmiddag varje vecka efter högmässan och i övrigt bodde var och en för sig. Efter ett par år föddes dotter Karin och hon blev svärföräldrarnas käraste skötebarn.

Åren gick, de gamla dog när de var i 80-årsåldern och Anna och Martin levde tillsammans i god sämja. Dottern Karin växte upp till en vacker ung dam och småningom gifte hon sig med Göran, en skötsam man som hade egen målerifirma, ett enmansföretag i Ystad.

När Martin blev i 65-årsåldern började det tunga arbetet i jordbruket att ta ut sin rätt och kroppen började kännas sliten. De sålde gården med allt yttre lösöre och flyttade till en villa i samhället. Efter tio år avled Martin lugnt och stilla efter en lunginflammation och nu var Anna ensam. Göran och Karin hjälpte henne att sälja huset och hon fick flytta in i ett pensionärsboende intill servicehuset Solhöjden. Det tyckte hon var ganska skönt. Hon gick alltid dit när där var något arrangemang och även ibland för att äta middag, när något lockande stod på matsedeln. I övrigt skötte hon sig själv med bokläsning, TV-tittande och lite umgänge med grannarna. Intresset för kyrkan hade hon kvar, hon tyckte mycket om den nya kvinnliga kyrkoherden som

kommit till församlingen. Och det var ofta konserter eller körsång i kyrkorna och det missade hon aldrig. Församlingen bjöd på kyrkskjuts så ofta man ville och det var bra eftersom kyrkorna ligger rätt långt ifrån hennes bostad.

Nu sitter hon alltså där med kuvertet i handen. Det står Handelsbanken på framsidan. Hon anar vad som finns inuti. När hon blev ensam tänkte hon på fotbollstippningen i barndomen och för att få lite spänning i livet blev det en promenad upp till färghandeln, som är byns spelcentrum. Den glade mannen bakom disken hjälpte henne att öppna ett spelkonto så att eventuella vinster skulle gå direkt in på hennes konto på Handelsbanken. På så sätt kunde hon slippa avundsjuka kommentarer.

- Det blir bra när du vinner dina miljoner, skojade expediten. Han kunde inte ana hur rätt han skulle få.

Anna lämnade träget in sitt system på 16 rader. Trots att hon ivrigt studerade alla fackmännens tipsförslag blev det bara noll. Men en dag gjorde hon tvärtom. Hon skrev av deras förslag men vände kupongen upp och ner. "De sista skola bliva de första" skrattade hon tyst för sig själv.

Hon tar fram sin lilla skalkniv ur kökslådan och sprättar försiktigt upp kuvertet. På Handelsbankens brevpapper står det: På Edert konto nummer 51 344 769 har insatts kronor 3.466.780. Insättare är Svenska Spel. Tag vara på detta brev till självdeklarationen.

Det svindlar för hennes ögon när hon läser. Plötsligt är hon mångmiljonär, hon som alltid varit så sparsam. Vad ska hon göra nu? Hon måste gå in i rummet och sätta sig i fåtöljen.

Tankarna rusar runt i skallen. Tre miljoner! Givetvis är hon glad, nu kan hon i sin tur glädja andra. Men samtidigt blir hon lite rädd. I tidningarna har hon läst om kriminella gäng som ger sig på gamla. Tänk om nyheten om hennes storvinst i alla fall läcker ut. Här i byn kan man inte ha några hemligheter, det hade hon snabbt lärt sig. Vad skall hon göra? Hon behöver egentligen inte de där pengarna. Men hon har ju fina barn och barnbarn. Hon beslutar sig för att ge dem en miljon vardera, en till Karin och Göran och en till barnbarnet Monika och hennes man Tore.

Hon påminner sig att Solhöjden för några år sedan fått en gåva om 100.000 kronor att användas för pensionärernas trevnad. Hon beslutar sig för att göra likadant. Den fina personalen på Solhöjden kan få mera möjlighet att sätta en guldkant på tillvaron för de gamla, tänker hon.

Så kommer hon att tänka på de högtidsstunder hon haft i kyrkan, i synnerhet under konserter, luciafirande och annat. Hon beslutar sig för att donera 100.000 kronor till kyrkan att användas till detta. I morgon dag skall hon ta sin rollator och få ett samtal med kyrkoherden så att allt blir rätt och sen skall hon gå till banken.

Hur mycket har hon kvar nu? Hon räknar efter. 3.466.780 kr minus 2.200.000 kr, det blir ändå 1.266.780 kr till henne själv. På banken skall man säkert hjälpa henne med placeringen. Men inga fonder och inga aktier, dem misstror hon grundligt. Men kanske premieobligationer, då har man alltid sina pengar kvar och kan sälja dem när man vill. Dessutom kan man vinna mera. Vem vet, kanske turen är efterhängsen. Men en stor del ska in på vanligt sparkonto. Ortens lilla bank hade varit mycket hjälpsam när de behövde lån till lantbruket, nu kan hon gynna dem tillbaka.

Plötsligt känner hon sig trött och sömning, det är jobbigt att handskas med stora pengar, i synnerhet när man inte är van. Anna somnar i fåtöljen och brevet från Handelsbanken glider ner på golvet.

Om det nu är någon som blivit sugen på att vara med i Skrivarkonst, så finns det plats för fler. Hör av er till Ewa Andersson 0415/42041, så får ni reda på när vi träffas nästa gång.

HOCKEYGÄNGET PÅ MÖLLEDAMMEN I VINTRAS

Ö.f.r.v. Jakob Allansson, Benjamin Andersson, Adam Paulsson, Jimmie Sjöstedt, Sofie Paulsson, Caroline Åkerman, Elias Andersson och Gabriel Andersson.

OSORTERADE MINNEN från min första anställning 1951-52.

Av Marianne Olsson Friberg
Löddeköpinge

Forts. fr. föreg. nr där Marianne berättar om sin anställning på Frenninge ålderdomshem.

Det förekom inte att någon ringde på hjälp, men det fanns en nummertavla i farstun med siffror som föll ner för de olika rummen om någon skulle "larma". En av herrarna från vindsrummet sådde och skördade i trädgården. Han var oerhört stolt över sina morötter, palsternackor, äpplen, persilja och timjan. En av "gubbarna", en gammal lantarbetare Anders Hansson, som bodde på vindsrummet brukade kratta grusgångarna inför heigerna. Han bad en gång i flera dagar om att få 75 öre av sina pengar och gå till byn för att inköpa snus. Men han nekades länge och väl, varför vet jag inte. Till slut fick han gå, men uppmanades att köpa snusen hos Paulssons och inte hos Eric Olsson.

Potatisskalning och enklare sysslor fanns det ett par "gummor" som orkade hjälpa till med.

Den enda radion fanns i ett dystert mörkt dagrum. Ingen hade egen radio på rummen. De flesta led av reumatism, några hade hjärtproblem men "slagrörda" och ständigt sängliggande hjälplösa människor, bortsett från hundraåringen, fanns inte. De som var i sådant hjälpbehov hamnade på långvården. Medicinutdelningen var synnerligen harmlös, laxertabletter (svarta Leopiller, mycket effektiva), magnecyl codein delades ut vid svår verk.

Människor led fysiskt på ett helt annat sätt än idag med vår stora medicinarsenal att tillgå. Hoffmans droppar fanns undangoömda hos de flesta. Någon egen medicin tilläts inte. Givetvis tilläts inte någon som helst form av alkohol, ingen aldrig så liten kaffegök, som hade kunnat sätta lite guldkant på de ytterst enahanda dagarna. Kyrkskjutsar fanns inte och ingen hade heller kommit på idén att bjuda de som ville på skjuts till gudstjänsten i Frenninge kyrka. Prosten Dahlberg kom dit en gång vad jag minns och höll en eftermiddagsandakt. Doktor Jerre tror jag tillkallades någon enstaka gång bl.a. för att skriva dödsattester. Den som blev sjuk fick nöja sig med den vård som lämnades och bli liggande tills antingen bättring eller döden inträdde.

Det kan inte ha varit lätt för syster Greta att få så rutinerad personal, som jag var. De som anställdes kom ju direkt från sin egen hemmiljö och kunde ingenting om rationell städning, matlagning för 20 personer. Ej heller grepp för att underlätta lyft av förvärkta kroppar. Klart att hon blev arg och irriterad när inte, enligt hennes förmenande, lättuppfyllda krav fungerade. Det förekom även där viss klassindelning, en del behandlades betydligt varmare och bättre än de som haft en undanskymd ställning i bygden. Men 1952 var det som jag minns även så i våra byar. Visst fick prästens eller doktors fru gå förbi köerna i en del affärer, så vi reagerade inte nämnvärt över att så skedde även i livets slutskede. Men anställningen var allt annat än trivsamt med "skäll" och krav, som jag då tyckte var orimliga och jag var ändå van att arbeta både långa och hårda dagar i mitt föräldrahem, det var de flesta lantbrukarbarns lott på den tiden. Men där kunde jag åtminstone klaga och säga att jag gjorde mitt bästa.

Arbetstiden var från 07.00-19.00 och en ledig dag i veckan, antingen en vardag eller söndag. Utekvällar utöver tidigare nämnda var det inte tal om.

Det fanns bestämda baddagar, men alla badades inte i det stora gammaldags karet, utan fick "tvättas" sittande på en pinnstol. En man från de djupa skogarna i Vallarum skulle dock badas i karet och jag fick stränga direktiv om hur jag skulle förfara, samt att det var viktigt att torka honom i alla hudveck, framförallt i ljumskarna pga eksem därstädes. Förmodligen torkade jag alltför noga för mannen var inte, trots åldern, okänslig. Detta begrep jag inte alls, utan sprang och hämtade syster och sa att han hade fått något anfall. Detta "anfall" renderade mig en rejäl luggning, då syster trodde jag drev med henne, men jag förstod (tro det eller ej) inte vad det var fråga om.

En kulen och blåsig lördagskväll i november kom syster och kallade på mig vid midnatt och sa att Karna Österlin dött. Jag fick gå med in och tvätta och klä henne, samt springa ut i den kusliga likboden för att hämta en bår. Vi lyfte och kånkade och bar ut henne till likboden. Jag hade visserligen sett min farmor och farfar "ligga lik" i deras hem Fridlust, men det var inte dramatiskt och kusligt på samma sätt. Här tjöt vinden i de höga trädskronorna, belysningen på gården bestod av en svag, usel stallampa, den varma människan som nyss levte, bar vi ut över gården i detta väder. Jag hade inte mental beredskap för denna situation och det etsade sig fast i mitt minne.

Ett annat minne är att en av kvinnorna hade flera guldplomber, hon ansågs och behandlades "lite förmer", eftersom hon hade varit husföreståndarinna på en större gård och dessutom ansågs ha "pengar på kistbotten". Alltnog, några plomber lossnade och svaldes troligen, varpå hon laxerade grundligt, fick använda toalettspann där någon av oss iförda gummihandskar sökte genom spannens innehåll för att om möjligt rädda plomberna.

Dagarna gick med träget arbete, så tungrott allt var, moderna hjälpmedel fanns inte. Maten bereddes från grunden. Kylskåp fanns men inte frys och givetvis ingen diskmaskin. Troligen ville inte kommunen slösa bort pengar i "onödan" på ex diskmaskin eller bättre sanitära förhållanden när det bara gällde ålderdomshemmet.

Enformigheten måste ha varit pressande för de boende, det förekom ingen som helst förströelse eller aktivitet. Det berodde nog på att ingen hade tankar på att "gamla" behövde roas, att de fortfarande fungerade mentalt. Besök till dem var mycket sällsynt, jag minns hur jag förvånade mig över att anhöriga, som bodde i byn, aldrig hälsade på sin gamla mor/far.

Till julen lagades julmat. Julbaket klarades av med fru Kastengrens hjälp och en av de boende. Med noggrannhet gjordes musslor, klenor och riktiga drömmar med mandelflisa på. Kakorna räknades, välbetänkt kanske. Det kom aldrig på frågan att efter livsmålet något skulle erhållas från köket och vi "personal" kunde absolut inte gå ner och förse oss om vi ansattes av hunger eller kaffetörst efter kl. sju.

Som julklapp erhöll vi två anställda av fattigvårdsnämnden en räcka med sex st. kökshanddukar (hittade dem härförleden fortfarande ofällade) och "de gamle" fick någon liten sak. Gran fanns i det trista, brunmålade samlingsrummet.

Fram i februari tyckte jag att det började bli mer än nog och fick höra att Gudrun på Ekdala, som arbetade på doktor Jerres mottagning skulle sluta pga giftermål. Jag bearbetade henne intensivt för att få efterträda henne och hon lade ut texten så väl att jag fick träffa doktorn, som anställde mig. Men det värsta återstod, nämligen att säga upp mig. Det vågade jag inte pga det vredeutbrott som med all rätt skulle infinna sig eftersom jag på förfrågan av syster sagt att jag nog skulle stanna över sommaren. Det var vad hon kunde förvänta sig när jag väl var "upplärd". Feg som jag var lät jag mor ånyo ringa Nyvångaren och säga upp mig utan att ange orsak, så han trodde naturligtvis att jag skulle bli "sommarhjälp" hemma.

Men visst blev syster arg och talade inte med mig de 14 dagar som återstod av tjänsten och betyg vågade jag inte be om. Men det var en oändlig lättnad att lämna Frenningehemmet för gott. Tankarna har dock många, många gånger gått till dem, som inget annat val hade än att tillbringa sina sista levnadsår på kommunens "fattighus". Nästa tjänst på doktor Jerres mottagning var en helt annan värld även om jag fortfarande rörde mig inom kommunens gränser.

Anders Hansson
dräng på Härderups Boställe

Jöns,
dräng hos Hjalmar Jöns'.

Sven Lisebet
Lisbets hus i Vallarum

FÖDDA I STARRARP

I Starrarps f.d. skola har familjen utökats betydligt sen de senast avbildades i Hårderupsposten. Ö.fr.v. Ceasar 2, Maria och Pelle, Zeus sju månader, Sabina 19, Marielle 7 och Marion 5.

Sen har vi den nya familjen i f.d. Oscarssons som vi presenterade i fjorårets Hårderupspost och där har det också blivit tillökning i år. Här ser vi Sofie och Staffan med lille Sture. Syskonen heter Pontus, Jonatan och Stina.

Adress och telefon till Hårderupsposten:

Bertil Persson Hårderupshult, Starrarpsvägen 266-29, 275 68 Vollsjö.
Tel. endast mobil: 070-6016130.

Försäljningsställen: Sune Sörenssons Bil, Frenninge Trädgård, Thuleslund, ICA Nära Vollsjö, Isgrens Livs Önnköping, Ringsjöbygdens Bokhandel Hörby och Anders Färg Sjöbo.

STARRARPSUNGDOMAR SPELADE MED SHIRLEY CLAMP

Bilder från konserten i Sjöbo. På den ena bilden syns Oskar Andersson med gitarr i förgrunden och på en andra syns Jonna Johansson (fiolen dold) t.h. om Shirley.

Oskars kommentar: Att spela med Shirley Clamp var väldigt kul, hon var väldigt trevlig till alla som spelade och pratade och skämtade med orkestern. Så att spela med Shirley Clamp är något jag gärna skulle göra om.

HEMVÄNDARDAG I BJÄLKHULT

Av Ragnar Pers Inger

I Bjälkhult det var början av livet
Den tiden då man hade både mor o far
Vinter vår sommar o höst var givet
Nu e vi "lite" äldre och har mest minnen kvar
Vi sprang barbenta bland sten och orm
bland blåbär o lingon i fäladen som var enorm
och vi bland snåren lekte tafatt
då kändes allting glatt
Vi badade i kossornas vatten
och stänkte ner varann och hunden o katten
Vi kunde gå nakna i snåren
hela sommaren från tidiga våren
Vi fick åka hölass tills allt var över
Vi fick hoppa i logen i djurens klöver
Vi pantoffler plocka förhann
Dra bedor osså minsann
Sen när vintern kom
fick julagrisen sin dom
och tänk när tomten kom till jul
med tindrande ögon vi väntade på nåt kul
Bjälkhult, här har dansats här har supits
många levnader njutits
här på höjden nära himlens rand
har också många hjärtan satts i brand.

I fjor när Härderupsposten kom, var där en notis om att även Bjälkhult skulle ställa till med hemvändardag. Tid och datum var bestämt till 7 augusti 2010. Så roligt tyckte jag, för jag är ju både starrarpsbo och bjälkhultsbo, eftersom mors och fars ställe hade mark i både ock. Allt blev en dröm från början och stort hopp om att få träffa "gamla" bekanta och skol- kamrater sedan 55 år tillbaka.

Dagen började dimmigt men ändå varm och skön. Jag och mina barnbarn startade Vombsjönruntcyklingen redan klockan sju, för att allt skulle hinnas med under dagen. Ännu en rekordtid på cyklingen, alltså lite snabbare än i fjor. På vägen dit med Bjälkhult i tankarna uppmärksammade jag rådjur, grävling och räv. Klockan 14 skulle allt börja i Bjälkhult. Vi kom från tollstorpshället och redan då såg vi många bilar parkerade på åkern hos Söbergs. När vi parkerat bilen såg vi vyn mot "Ingrids hus" och möllan. På ången mellan gick en flock kor. En av de finaste vyerna man kan se när djur är ute och har det gott. Sedan hälsade vi på varandra, och faktiskt fick det ske presentation av var och varannan. Tänk själv efter, mer än 50 år sen sist vi sågs. Det var ju så att skolan var slut efter 8-de klass, som vi var de första i vår kommun som gick, så fick man ta jobb på annan ort och sen fanns det ingen återvändo hem. Själv hamnade jag i Höör och sen i Lund o.s.v.

Men för att återgå till Bjälkhult så blev alla välkomnade av Britta och Anders. Vi skulle besöka "vår" by och först hamnade vi hos Sjöholms där man nu kunde köpa honung. Sjöholms minns man som glada folk. Nedanför i Sivs och Svennes hus bodde en gubbe som hette Sture Olsson, han åkte på slätten och gallrade betor på våren och drog upp på hösten. Vi fick passa hans tax då, hon hette Missi och hon blev heltidsboende hos oss senare.

Det berättades lite kring Sjöholms. En del åkte traktor och vagn och en del promenerade. Efter det besöket gick vi till "Nils Eklundhs". Den vägen minns man alla stenar och kanter för det var ju "vår" väg också. En-

efäladen var borta, vissa träd hade blivit stora. Men.....det susade minnen överallt. vi var inne hos Maria som äger "Eklundhs" och tankarna kom tillbaka till då vi satte Felixgubbe hos Nils, ytterdörren gick inför, det var ju helt perfekt. Osså hade han udedass så allt s.a.s. ordnade sig till det roliga. Julaknuda fick han också del av. Då gällde det att kvickt springa in i Olofssons fälad så inte Nils fick fatt i oss eller såg oss. Vi sjöng mycket hos Eklundh eftersom han diktade visor till många födelsedagar och kalas.

Bertil berättade en hel del om allt kring ort och folk och hus.

Vi for vidare förbi gräskanten där lysmaskarna sken på natten när vi hade varit i Hallabacken och dansat. Det såg ut som små lampor.

Jag fick titta in i "Ingrid hus", lågt till taket och små mysiga rum. Ingrid minns jag som en rund liten gumma. Gamla affären är ju nerbrunnen sen länge. Sten Paulsson, Egon Persson, Sture Mårtensson och Wästerberg var handlarna med fruar som jag minns i Bjälkhult. Det var diversehandel med kaffe, bröd, smör ost, lite tyger, pottor, spannar m.m. Även spannmål hade affären. Då kunde man sälja ägg till affären varje vecka. Zeimes hämtade sedan stora äggalådor för vidare försäljning.

En dag på Axel Pers fälad (eller mosse) gick en stork och de som såg den blev eld och lågor:

"Aha nu e en glutt på väg" och nog fick handlare Egon och hans fru en liden unge. Så visst trodde man på storkenäven då.

De flesta i byn handlade i affären. Man kunde ibland resa till Vollsjo eller Hörby med bussen som gick varje dag.

Vi gjorde ett besök i Reinholds f.d. snickeri där nu Carina har utställning och försäljning av bl.a. keramik. Olle bor i huset bredvid.

Vi återvänder mot Söbergs. Bryggeriet där Per Bryggare och hans syster Maria bryggde dricka. Per körde sen ut och sålde detta. Han hade en liten blå lastbil. Han körde mycket nätt och försiktigt. Vi köpte limenad, klar 20 öre och grumlig 25 öre. Maria och jag bytte blomskott och hon var alltid noga med hur jag skulle sköta dom. Bryggarens hade en collier som vi ofta kelade med.

Britta hade gått före hem för att tända grillen. Nog för att vi var sugna på mat alla. Det blev go potatissallad, sallad, grillat kött, bullar och dricka. Kaffe och tårta, jättegott alltihop.

Bo Olofsson och Svenne Håkansson underhöll oss med fin härlig dragspelsmusik och några damer sjöng. På vägen till Bjälkhult denna dag diskuterade Lisa och jag vem vi trodde skulle komma, den och den och den...spänningen var total.

Jo då Olga och Anders Eklundhs Kalle och Elsa, Gösta Nils gluttar, alla fyra, Olga och Lennart Borg och deras tös Ulla, Sjöholms, bagare Jonssons pågar, Ossians pågar, Lindströms töser, m.fl. m.fl. En del nya bekant-skaper gjordes också, trevliga glada alla.

Men tiden rusar iväg fort när man har trevligt.

Jag hoppas i år som i fjor att vi ses igen. Kanske nästa gång känner vi igen varandra lättare, det kan ju inte gå lika många år.

TACK till ALLA ER som ordnat och grejat och haft jobb för att alla ska ha kul och trivs!

Hoppas vi ses igen

En jättestor KRAM
Till Anders och hans dam
Till Reinholds påg
som också festen försåg
ordna och dona med
tallrik, kniv, gaffel och sked
Maria som heter Gröhn
visade stugan så skön
I Bjälkhult alla trivdes bra
tänk vilken barndom en gång vi fick ha
Ingen dator, mobil eller TV
som störde förjämt brev.

Bilder från hemvändardagen i Bjälkhult.

Foto: Bertil Persson o Kjell Björup

Anders lät slakta den gödda grisen inför hemkomsten av byns förlorade söner och döttrar

STJÄRN LJUS OCH KO-RUMPOR

Anneli Eriksson f. Nilsson, Höör

På hemvändardagen till Bjälkhult pratade vi om den underbara utsikten uppe på backen där jag är född. Då tog man den för given och jag kan berätta att även när det var mörkt kunde man gripas av plötslig hänförelse över den magnifika stjärnhimlen över byn. Här är mitt minne från en sådan kväll:

Det är kväll. Jag är sex år och mycket kiss-nödig. Det innebär att jag måste ta mig utomhus eftersom vi har utedass. Jag öppnar ytterdörren till gårdsplanen men där är det farligt och mörkt och jag tänker då inte springa iväg till dasset som ligger bak ladugårdslängan.

Jag hör lite småramande inifrån stallen och hör trygga ljud från slamret av tjuder mot foder-krubborna. Jag öppnar resolut staldörren och sätter mig tvärs över rännstenen som finns bak ko-rumporna och kissar. Det är snabbt överstökat och jag säger god natt till korna som idisslande tittar på mig med sina stora snälla ögon. Hästen Ramon svänger lite på svansen till god natt. Jag stänger staldörren efter mig.

Väl ute på gårdsplanen igen, ser jag upp mot himmelen. Stjärnorna tindrar i tusental och jag grips av en känsla så stor inför det vackra som nästan trillar över mig. Mina ben liksom viker sig av sig själv och jag knäböjer och knäpper mina händer och läser Gud som haver och för att Gud riktigt skall höra mig lägger jag pannan mot marken och känner riktig samhörighet med honom.

Jag reser mig upp och ser plötsligt skuggan av körsbärsträdet nå fram till pumpen som får liv och fönstret stirrar mörkt från boningshuset. Förtrollningen är bruten och jag skyndar mig in till tryggheten i farstun, där jag slänger av mig tofflorna, kastar upp mössan på hyllan och hänger upp min jacka. Jag rycker upp dörren till köket, där samtalet avbryts och ögonen vänds mot mig.

Min storasyster har sett hur jag betett mig ute på gårdsplanen och rusat in i köket med andan i halsen:

- Anneli ligger ute på gåren!

Mor skyndar in till fönstret och ser sin dotter ligga på fyra ben och ber säkert till högre makter hon med, att ingen har råkat gå förbi och sett det hela.

- Tös varför låg du ute på gåren och slog pannan i marken som en muhammedan?

Jag känner skammens rodnad på kinderna och lögnen kommer snabbt och jag vet fortfarande inte från var.

- Det gjorde jag visst inte! Jag letade efter min 50-öring som trillat ur lomman, för jag har ett stort hål i den.

Sen skyndar jag mig fort ut från köket innan min näsvisa storasyster vill titta på hålet och 50-öringen om jag nu hittade den?

ETT BARNDOMSMINNE

Försommarkvällens ljumma vind
för med sig doften
av nyslagen klöver.
Vi går där du och jag och
tittar på klöverstackarna
jag känner tvåldoften
blandad med en aning svett.
Din valkiga näve känns trygg och vi
känner doften av nybakat bröd när vi kommer hem till mor.
Lyckokänslan blev min för alltid.

Anneli

DET STORA BANKRÅNET

Av Bertil Persson
Hårderupshult

"Det stora bankrånet", är titeln på en bok som kom ut för cirka ett år sedan. Om man vänder på boken, så står där: Stockholm. Riga. Fränninge. New York.

Klart man blir nyfiken. Vad är detta? Jo, då visar det sig så småningom att det är i huvudsak på dessa fyra orter som handlingen utspelar sig.

Den handlar om finanskrisen 2008 och i viss mån om den svenska finanskrisen i början av 90-talet. Författaren heter Knut Kainz Rognerud. Han är ekonomijournalist på Dagens Nyheter och hans namn har i år också synts på någon av TV-kanalernas nyhetsprogram.

Boken bygger på en stor mängd intervjuer plus egna kommentarer. Fram träder en bild av den finansiella sektorn, emellanåt skrämmande, om hur allt hänger ihop. Hur vi alla är en del av det finansiella spelet där de högsta ansvariga, allt för ofta, tappat både omdöme och kontroll.

Frenninge Sparbank, Sveriges minsta bank har valts ut av författaren som exempel på motsatsen till jättarnas insynsskyddade och ibland omdömeslösa riskspel med våra pengar och jobb. Sparbankernas ursprungliga uppgift var att hjälpa människor och företag, inte stjäla.

Läs boken! Den är intressant och viktig och lättläst.

Boken finns att köpa på Frenninge Sparbank.

ÅRETS SKUMP

Årets Skump 2010, Britt Persson, fick motta medalj, diplom och blommor på Skumpens Dag i Frenninge i somras.

På diplommet står:

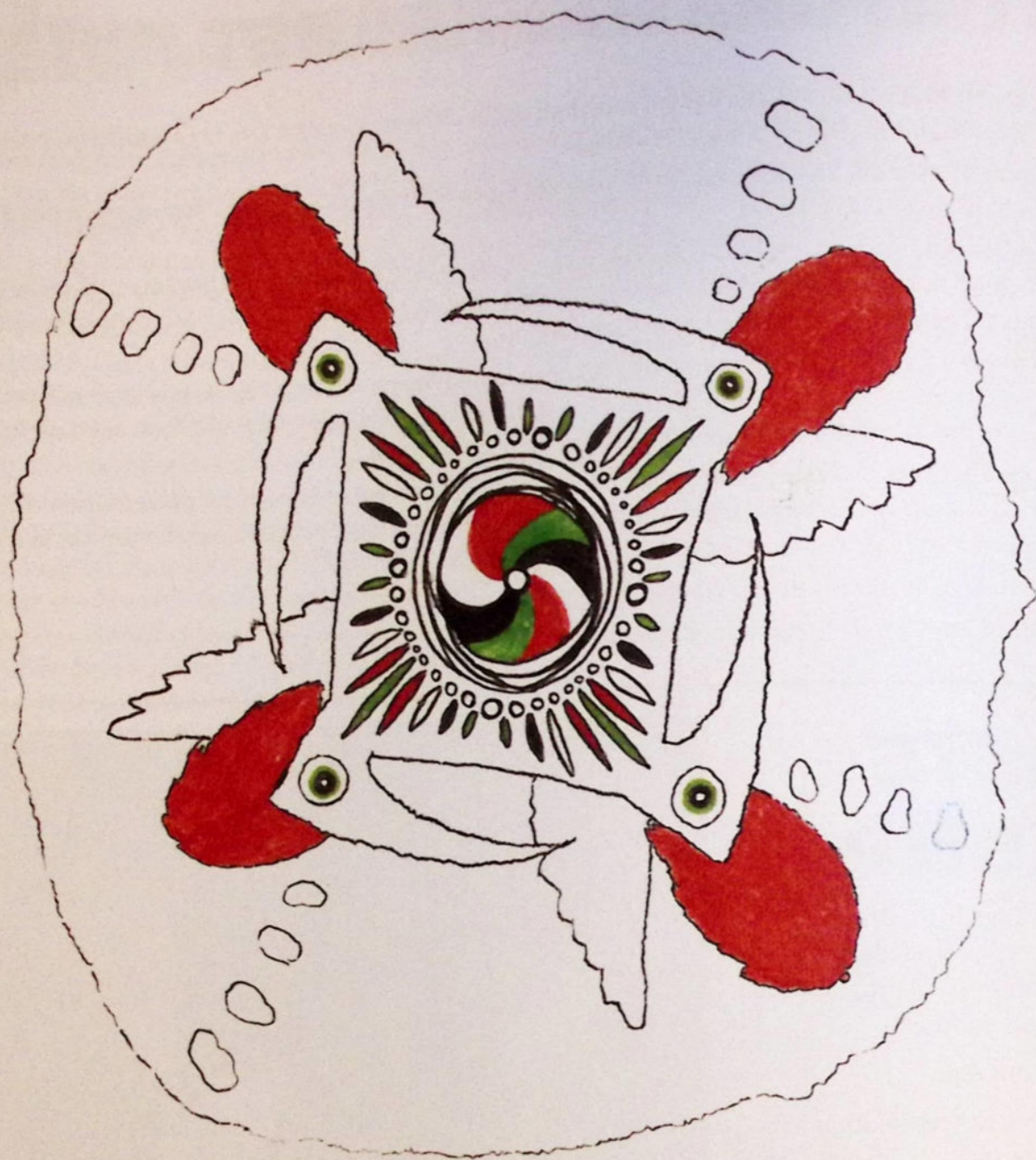
Utmärkelsen Årets Skump har 2010 tilldelats Britt Persson, Frenninge, för många års betydelsefullt frisk- vårdarbete som engagerad gymnastikledare i Frenninge och Vollsjöbygden.

I hyllningarna ingick Skumpamarschen, Skumpafanfaren och sång och musik av song and singwriter bandet The Larzz, där medlemmarna är från Vallarum och Lövestad.

Den inledande brännbolls-turneringen, som i år omvandlats till en annan bolltävling med namnet Varva Laget, vanns av Starrarps Byalag.

Nästa Skumpens Dag infaller onsdagen den 29 juni 2011 kl. 18.

PRAKTEN I URTAKTEN

Av Janpo
Starrarp/Moder Jord

Varendaste liden cell i våra kroppar vibrerar av musik, i varje gest o i varje rörelse finns en inneboende for av melodi o rytm.

Allt har en frekvens, en av naturen given inställning som möjliggör unika samspel me omvärlden.

Ja känner ibland hur min kropp kan ändra frekvens via en tanke, (po gott o ont) eller endast genom att befinna maj i en viss situation eller omständighet.

Så då har ja märkt att de viktigaste att tänka på e ente va vi gör i sej, utan hur vi mår när vi gör de.

Ja har den senaste tiden tänkt mycke po musik, o hur den uppstår, samt dess koppling ti själen...

Ja funderar på hur vi människor o kvinnoriskor förhåller oss ti musiken gentemot alla di andre jordfolken. Fåglarna till exempel; Tänker dom ut va dom ska kvittra innan dom gör så, eller vimsar dom helt vilt o utan pardon i sina egna yra nu? Har dom lektioner me sina små kyllingar innan dom anses som fullfjädrade kvittrörer? Har dom "folksånger"/"fåglasånger" som går i arv från generation ti generation?

Njäe...njä...ja tror ente de iallefall, men va vet ja, kanske en del variationer av toner går i arv genom förutsättningarna som råder i individens röstomfång o tycke, men såvitt ja har förstätt så har dom en naturlig känsla för musik (i ryggraden?) från början.

Om ja då ska ta o överföra detta ti hur ja själv upplever o utlever musik så bler de genast mer invecklat... men men..

Ja kan älska att höra o sjunga me i gamla folksånger eller melodoer som framförs av mer eller mindre erfarna utövare, bara de känns rätt just då o låter nåtsånär. Men att höra nån som besjunger känslan dom har just då e för maj mumman i kardemumman.

Detta gäller även mina egna stunder av musikaliska utsvävningar, dom känns ofta bäst när ja låter yran styra.

Men de finns även stunder när ja kan älska att spela färdiga alster, de e för maj helt olika världar, där den förstnämnda e som en resa utan mål där va som helst kan inträffa, o den andra en orienteringsrunda där ja har en karta, men om landskapet inbjuder ti de så kan omvägar o genvägar användas vid behov eller lust.

Ja va po tösakalas i bastulandet för nån vicka sin. Två små tvillingtöser fira sina sex varv runt solen. Ja kom dit i sällskap me nåna vänner o vi hade me oss instrument av olika slag...

Ja mötte en liden påg, sådär en fem-sex solvarv gammal, i den kroppen, han va klädd i svarta bojsår o en vid skjuta, blond kalufs o en skarp blick som förstärktes av hans kluriga underbett po nån vänster... Han va tuff o lördig.

Ja satte maj o lira en bit, o han fick tag i en Charango (ett stränginstrument från Anderna) o hans små fingrar satte igång o plinka o harva över strängarna o vi lira en bra stund medans nåna barn dansa o trumma o stolta mödrar fotograferade...

Denne lille parvelen o ja fick ti de po ett sätt som närmast kan jämnföras me vältankade trollkarlar i en sne baktakt.

De va en vild takt utan tyglar o reson, o min lille broder tappa bort saj litta mellan varven, men fann sitt fokus o sin känsla för hur musiken känns o hur tonernas lek passar ihop, o detta skapa en alldeles unik form av sväng i vårt möte.

En dama sa ti maj att han kunne ta lektioner av maj o lära saj spela Charango. Men då sa ja att han redan kan, han har de inom saj. Om ja skulle ta o lära han hur han ska spela så lär han saj att spela som maj, eller som nån annan, o då går han miste om sitt egna uttryck.

Va som kan behövas för att han ska ble mer bekant me musiken e att låta han spela helt enkelt, kanske me maj, eller nån annan, men po sina ega villkor... att låta musiken hända när den själv vill.

Alla själar e unika, vi har alla innerst inne en alldeles egen syn po saker o ting, o därmed e de så otroligt givande att möta så många folk som ja gör när ja e ute o trör rundår po detta klotet. De kan ju va en rätt stor skillnad mellan en bräk-sjungande fåraherde mitt i en storm po ett fält i Bulgarien, o en kraftigt berusad finne po ett tåg en kullen kväll o en liden påg po ett tösakalas, men urprincipen e densamma, denna musiken kommer för att den vill de, o den bryr saj ente om nåna noter.

Ja o min goe vän Pär satt en tidi morron o lyssna ti grynings-symfonin oppe i Nils Fälad. Vi uppfattade en slags bakomliggande rytm som alla djuren tycktes koppla in saj på eller följa... denna morron rörde de saj om en slags 12-takt, en slags urtakt som svängde nåt helt enormt!

Vi ble begaistrade av denna upptäckt o tog våra gitarrer o börja spela me, vi koppla opp oss själva i den även vi o ble en del av symfonin, fria som fåglar, vingklippta sådana, men ändå.

De e ente bara ja som har snackat om den, naturens mystik, som vi alla har möjligheten att bli en del av, när vi öppnar opp oss för att de faktiskt kan va så att den finns.

De e förstas mer viktigt att lyssna då vi har två öron o endast en mun, men då munnar möts o nöts av toner o takt skapas ingredienser som passar i brygden ambrosias saft...

Tack för denne gången. Vi ses o hörs... tro likt vis...

PLÖTSLIGT I HULTET eller I PIRATENS SPÅR

Av Göte Lindberg
Trelleborgs närradio

Efter ett besök hos Sven Ulatofta gick färden vidare genom Vollsjö där vi tittade på de berömda husen längs Storgatan och där jag berättade om folket som en gång bodde i dessa hus. Väl framme i Härderups Hult dukades den medhavda färdkosten fram vilken bestod av smöradar med stekta ägg, räksnittar, öl och Piratens besk, dock inte av Piratens recept. I det skuggade Hultet träffade vi Bertil Persson, redaktören för Härderups

posten, vilket blev en fullträff för oss alla. Vi avhandlade Nils Gallilei som enligt historier trivdes i Hultet när det var dans om lördag-skvällarna. Eftersom Nils Gallilei hade bott i närheten tog vi en promenad med Bertil Persson för att titta på det vackra huset "Bombi Bitt" och här förevigade vi oss med en bild. Inte nog med tillmötesgående träffade vi en man, (Hasse Lood) som vallade sin hund, som tyckte att vi skulle se en klenod som en granne till honom hade.

Plötsligt hörs ett motorsmatter med mannen och grannen som heter Lasse och stannade där vi stod i gropakanten och Lasse visade oss denna klenod från 1955 vars märke jag inte observerade. Nöjda och belåtna med detta stopp och träffat vänliga människor fortsatte vi vår utfärd genom det vackra Skåne. Ett stort tack till Er alla.

Dan Lindberg, Trelleborg, Bert Karlsson, Karlskrona, Kjell Göransson, Trelleborg, Nicklas Lindgren, Karlskrona, Göte Lindberg, Trelleborg, Ricky Lindberg, Karlskrona och Nicklas Johansson, Karlskrona.

BERÄTTARCAFÉ!

Av Ewa Andersson, Grönalund

Året som gått har det blivit två berättarcaf   på Grönalund. Trots att det var dåligt väglag med mycket snö kom det ca 20 personer i januari. Nästa gång var den 5/9. (Se bilderna). Det blev berättelser av skiftande slag och som vanligt eftermiddagskaffe.

Nu planeras det f  r fortsättning. Ni vet väl att historier att berätta finns det hur mycket som helst. Sen är ju minnet inte helt 100%, så det g  r bra att dra samma om igen. Söndagen den 23 januari 2011 kan vi väl träffas igen som vanligt kl. 15.

Välkomna!

V  RFEST !!!

Vi räknar med att våren   r i antågande den 5 mars 2011. Därför kommer vi att fira in våren med sedvanlig fest på   g  rden detta datum. Det blir som alltid "spil    d  ns" och mycken god mat. Anmäl Er efter nyår till Gertrud: 0416-30407.

HÅRDERUPSHISTORIA

Av Klas Persson, Eskilstuna

Vissa som förut bodde i Härderups by "tvingades" under 1800-talet att flytta till byns utmarker. Hur kunde det kännas? Tänk Er att riva sina hus, släpa med sig användbart byggnadsmaterial, djur och inventarier.

Var det kanske lika omtumlande som att ge sig av till Amerika? Eller kanske ännu värre än för dem som flyttat till Sverige från t.ex. Estland, Finland, Italien, Grekland, Libanon, Irak, Vietnam, Somalia o.s.v. Frågorna om folkvandringarnas konsekvenser har lyfts upp i ljuset. Valets utgång framtvingar diskussioner. Krig, svält, naturkatastrofer, etniska och religiösa motsättningar och t.ex. jordbruksreformer försätter folk i brydsamma situationer.

T.ex. Sveriges beslut om enskiftet, som genomfördes först av Rutger Maclean på Svaneholm. Därefter i Skåne från 1803 och framåt. Det var en långt radikalare reform än 1700-talets storskifte, som endast hade betytt en minskning av antalet ägolarter, icke en uppsplittring av byarna, skrivs det i Bra böcker.

Härderups by existerar inte längre. Hur många gårdar flyttades ut? Några lär ha brunnit ner. Men en av ägaren till Härderup 3 lyckades etablera sig längst österut mot Vallarums byägor, tre kilometer från byn. Det var Måns Nilsson. Om han och hans familj var nöjda med sitt därefter hårda slit för brödfödan kan man undra. Skogsröjning, uppodling av mark, byggande av stengärdesgårdar och framför allt få till hus åt sig och djuren, som han förmodligen hade med sig från byn.

Vad släpade han med sig av de gamla husen i byn? Stensättningar och tecken på husgrunder har under alla år fascinerat de sista ägarna, som "levde på stället", utan sidoinkomster, Enock och Irene Persson.

En byggnad, kallad "Brygghuset" är nog från enskiftetiden. Det består till stora delar av gammalt återanvänt virke. Man förstår det av alla hålen i stockarna. Kanske pinnhål för att hålla ihop klinehusväggar?

Gårdsarkeologi

Inför ägarskiftet den 1 oktober 2008 tog sig dödsboets sju syskon an uppgiften att röja och städa. I logen tyckte de att det var färdigstädat, men stenbumlingarna fick mig att fortsätta rota i golvet.

Jag källade ut 20-30 rullebörar nedtryckt halmströ. Stenrader stack upp och tydde på grunder från äldre bebyggelse. Vi trodde att det tömda halmgolvet därefter endast dolde "stampad jord". Det var fel. Det fanns ytterligare ett decimeter tjockt halvkomposterat lager kvar!

Med ett armeringsjärn började vi därför hacka i kulturlagret och stötte på ännu mer sten. Vi grävde bort det och fann en kompakt stensättning, ungefär två gånger fyra meter. Längsidan låg mot logens östra vägg. Stenarna var fem till tio cm i diameter. Ett gammalt golv för kreatur? Bakom det fanns enbart jord och närmast stensättningen var den färgad gråblå. En pissränna?

Söder om stenpackningen ligger i linje kraftiga stenbumlingar i öst-väst. Kanske grunden till en vägg. Ytter eller inner? En sten i raden skilde sig från de övriga. Den var platt och tunn, nästan rektangulär. Vi hackade vidare. Först mjukjord. Sedan en nord-sydlig stenrad av lite mindre stenar, men stora nog för att ha burit en vägg! Väster om "väggen" stöter vi på en stensättning av grövre sten och mellanrum av förhållandevis lös jord. Öster om tycks det vara stampat jordgolv. I nordöstra hörnet av det med grov sten anlagda golvet, försvinner armeringsjärnet ner i mjukjord, säkert 60-70 cm! Underligt. Nu var det dags att gräva bort kulturlagret

just där. Fram träder en ring av stabila rundstenar och i ringen gräver jag upp samma gråblå grusaktiga jord, som stenpackningen. Den platta stenen låg som en "bro" över pissrännan, intill brunnen. Slakten förvånades över fynden.

Fynden i logen väcker frågor om var Måns Nilssons familj hade nattvilan den första tiden. I brygghuset eller det hus som vi nyss grävt fram? I bildens överkant finns två rumsdistributioner (Södra gaveln i logen). Var det familjens bostadsutrymmen? Eller två spiltor för hästar, eller både och? Förr utnyttjades värmen från djuren och man bodde gärna vägg i vägg med dem. Kanske en gemensam brunn för urin och hushållets slaskvatten? Spår av någon eldstad syntes emellertid inte till, vilket talar för att brygghuset var Måns första bostadshus. Hur stor familj hade Måns? Vi återkommer till detta.

SÅ KOM VI TILL STARRARP

Av Karl-Åke Lähnn, Vollsjö

Som ung lärare var den första ambitionen att få en ordinarie tjänst så att man kunde rota sig på ett ställe, få en mera långvarig kontakt med eleverna och deras föräldrar.

Så vintern 1958-59 läste jag annonserna i Lärartidningen mycket noga. Var i Skåne vi skulle hamna var inte så noga, vi var båda mycket anpassningsbara, men vi ville bo någonstans på landet. Så dök det upp en annons från Vollsjö kommun, som ville ha en lärare till klass 5-6 i Starrarps skola. Manlig slöjd, stod det. Så formulerade man när man ville ha en manlig lärare, och visst fick man undervisa i träslöjd.

Jag skickade in en anmälan till Länskolnämnden och efter diverse turer fick jag tjänsten. Vi hade sökt upp Starrarp på bilkartan och beslöt åka dit en eftermiddag. Eftersom det var mitt i vintern så var det beckmörkt när vi åkte från Snogeröd klockan fyra. Vi orienterade oss fram till Starrarp via Östraby och efter lite trixande vid Tregubbahuset såg vi varningsmärket för skola vid vägkanten. Vi körde långsamt i vintermörkret, men någon skola såg vi inte till. Grusväg och ingen gatubelysning. Plötsligt kom vi fram till varningsmärket från andra hållet och fick vända vid Skumparp. I kurvan såg vi ett större hus med uthus och en stor gårdsplan. Detta var tydligen skolan, vi trodde först att det var ett lantbruk. Vi körde in på gården och steg ur bilen. Ingen var hemma av lärarfamiljen. Det var alldeles tyst bortsett från en hund som skällde långt borta. Min fru Lisette tyckte det var lite kusligt, mörkt och öde. Vi bodde i en villa mitt inne i Snogeröd med biblioteksfilial tvärs över gatan, handelsbod inom räckhåll, järnvägsstationen hundra meter bort och folk omkring oss.

Men jag såg möjligheterna. En egen skola där man får klara sig själv och planera både undervisningen och sitt eget liv utan störande inslag.

Frampå värdkanten tog jag telefonkontakt med lärarparet och vi blev ditbjudna på kaffe och rundvandring. Martin och Alda Andersson hette de och han hade just gått i pension. I bostaden stod deras piano, och de bad att det skulle få stå kvar ett tag medan de hyrde provisoriskt nere i byn. "Men vi låser det", sa Alda mycket bestämt. Men jag var minst lika bestämd och menade att om pianot ska stå i vår lägenhet så ska jag självfallet spela på det. När hon ifrågasatte om jag kunde spela, så satte jag mig vid pianot och spelade utan noter en pianosonat av Mozart. Alda snörpte på munnen men sa ingenting om att låsa pianot.

Vi flyttade in den förste juli och Lisette skulle gå upp till butiken och handla. Vår dotter Christina hade tillfälliga problem med magen och kunde bara äta Findus barnmat. När Lisette kom tillbaka berättade hon om vad som hade hänt. Ungefär följande dialog utspelade sig.

- Jag skulle vilja ha två burkar Findus barnmat, aprikos.

Handlaren med handen för munnen:

- Det för inte vi, ingen har frågat efter det.
- Då får jag göra välling och till det behöver jag två liter mjölk.
- Jamen mjölk har alla själv här, så det för inte vi.
- Vilken tidning går här, Mellersta Skåne eller Ystads Allehanda?
- Vi säljer inte dagstidningar, dom kommer med mjölkaskjutsen.

Så Lisette kom hem tomhänt och jag fick köra till Frenninge och handla.

Så började skolåret. Olyckligtvis måste jag iväg på repmanad nästan direkt men Martin Andersson vikarierade för mig. Tyvärr hade han haft stroke och talade otydligt. En kontroll visade att barnen nästan inte uppfattat något alls av det han sagt, så det var att börja om igen från början. Men det gjorde inte så mycket, vi hade hela läsåret på oss.

Starrarps skola är en tegellänga med en folkskolesal i ena ändan, småskolesal i den andra och lärarbostad i mitten. Från början var det två lägenheter, en till varje lärare, men när Martin och Alda gifte sig slogs bostäderna ihop. "Så slapp Martin gå över vinden, när han skulle till Alda" som grannarna hade att berätta.

Vi bodde kvar i skolan i åtta år. Småskolan lades ner efter ett par år och när mellanstadiet också skulle läggas ned och skolan säljas flyttade vi till Vallarum.

Jag minns tiden i Starrarp som en lycklig tid. Man kom genast in i bygemenskapen, t.ex. när det blev byagille kring första maj. Då kom Arvid Åkesson gående till mig, sedan anslöt grannarna efterhand så vi blev ett helt

gång när vi kom till åldermansgården.

Jag hade mycket god kontakt med både eleverna, deras föräldrar och skolstyrelsen. Ledamöterna där hade den goda smaken att låta mig sköta mig själv och inte ens besökte skolan på alla år, och inte rektor Ullvig heller. Tack vare detta kunde man t.ex. en dag när det var varmt och soligt ute bestämma att nu jobbar vi ordentligt i förmiddag så går vi upp mot Bjälkhult och leker Kalle på burken. Gissa om det jobbades!

På vintern åkte vi ibland skridskor på Starrarps kvarndamm. Jag skjutsade dit barnen i omgångar med min lilla VW och sedan roade vi oss av hjärtans lust. Auktionsroparen Ola Månsson kom ner en gång och sa:

- Kom med in och drick en "jög", ungarna klarar sig säkert bra själv.

Jag menade att jag inte kunde gå ifrån barnen, det var ju mitt ansvar, och dessutom fanns det ingen is längs ena kanten där det var strömt.

- Men det gjorde alltid Martin, blev svaret.

Någon "jög" blev det inte den gången.

Dagens lärare hade nog inte accepterat Starrarps skola. Bl.a. hade man träslöjd i uthuset och på vintern var benlimmet bottenfruset i limpottan. Så det var att gå ut och sätta fyr i spisen tidigt på morgonen och när skolan kommit i gång fick ordningmannen kila ut och stoppa in en pinne då och då.

Trots att både jag och min fru vuxit upp i Helsingborg har vi alltid trivts mycket bra på landet. Visst är det så att barnen är ofta mera harmoniska och trygga i sin tillvaro. Jag erinrar mig ibland skaldens ord som låter ungefär så här:

Den som vandrat som liten slarv
med far bakom plog och harv
han bär med sig ett annat arv
än den som fötts vid en gata.

Klass 5-6 i Starrarp 1959-60. Öfr.v. Krister Ekelund, Alf Sjunnesson, Kjell Holm, Lars-Magnus Olofsson, Bengt Killander, Yvonne Nilsson, Christa Andreasson, Christer Sturesson, Kent Zimmerrman, Karl-Erik Friholm, Karl-Åke Lähnn, Tommy Persson.
N.fr.v. Kjell Nilsson, Gunilla Nilsson, Berit Sörensson, Gunnel Rahm, Birgitta Persson, Birgitta Nilsson, Gunn Britt Persson, Birgit Nilsson, Birgitta Sturesson, Per Schöld, Kent Wahlström.

MAJGILLE I STARRARP

Så var det dags igen för MAJGILLE på Grönalunds gård i Starrarp. Fredagen den 21 maj samlades ett tiotal bybor för att hålla det årligen återkommande mötet.

En av de viktigaste punkterna rörde julgranen, som ju i år uppmärksammats i pressen. Att den fick stå kvar så länge berodde ju på att den stränga vintern gjort det omöjligt att dra upp den innan tjälen gått ordentligt ur jorden.

På mötet beslöts att granen skulle sättas upp den 27/11 kl 13, men av erfarenhet från i år, fastställdes inget borttagande datum. Kul om ni vill komma då, så kan vi ju alltid ta en dans kring granen.

Något annat som är viktigt på agendan är brännbollsturneringen mellan byalagen på Skumpens Dag. Träningen inför detta planlades noggrant och årets coach blev Janne Johansson. Han har stor erfarenhet sedan tidigare och har alltid lett laget med stor framgång.

Förra årets jubileumsträff redovisades. Alla var mycket nöjda med arrangemanget.

En sak som inte diskuterades var om byalaget skulle skaffa sig en hemsida. Detta bör man nog fundera på. Jag har kollat bl.a. Vallarums byalags hemsida, www.vallarum.se, som är en bra förebild. Vollsjö byalags, liksom Östrabys tycker jag också är fina. Hoppas det finns någon som tycker idén är bra och kan hjälpa till med jobbet.

Ewa Andersson, älderman Starrarps Byalag 2010.

Danskursen

Text & musik Sven Ulatofta

The musical score for 'Danskursen' is written in 4/4 time and the key of D major. It consists of five staves of music. The chords indicated are: D, D, A7, Em, A7, D, A7, G, A7, Em, G, D, Em.

Vi påga bruka spela fotboll och jag, jag cykla dit som van,
men ack där stod jag ensam och väntade den da'n.
Jag väntade ett tag, men sen tänkte jag nog köra hem.
Men visst jag hade hört om en danskurs, men av vem.
I gymnastikskor som jag hade och säckliknande träningsställ
Ja så entrade jag kursens dansgolv denna första danskurskväll

2.

På Gregers Dansskola vi lärde, där lärde vi oss räkna rätt.
En två tre fyr hördes det taktfast, rätt och slätt.
På Folkets hus vi räkna stegen och säkert finns det kvar där än
ett litet, litet eko i varje tegelsten.
Vi gick i ring där allihopa tog steg som allt blev fel ibland.
Då man någorlunda hade lärt sej, fick man ta en flickas hand.

3.

På kvällen när som det var avslutning, lite festligt var det då,
Med dukar uppå borden och blommor där uppå.
De äldre pågana dom hade, då gärna med sej lite sprit,
men vaktmästarn var nitisk och kolla hit och dit.
Han lyfte då på varje bordsduk, såg efter så att inget fanns,
utav dryckerna som var förbjudna, det var så på våran dans.

4.

När vaktmästarn han stod med huvet, längst ner, han fick en fingersmäll
på örat utav Stig, och tumult bröt ut den kväll.
Och ganska snart så kom polisen, den skyldige greps resolut.
Han skulle till polisbilen, genom dörren ut.
Men då han ropa att hans rock var i gardrob på andra våningen
Han blev uppsläppt där för att då leta fram sin rock och ta med den.

5.

Ett stadigt grepp om trappans ledstänger, ingen kom upp eller ner,
Men Stig han hoppa ut från ett fönster, man ej ser.
Där kunde ju historien slutat, men leklynnet det var på topp
Från ytterdörren skrek han tjoho, tjohej, hej hopp.
En vild jakt börja över torget, polisen segraren tycks bli,
Men en fot emot tröskelen på bilen och ett ryck så var han fri.

6.

Men festen fortsatte där inne med dans på dans vart kvällen led.
Jag dansade med Henny och Britt och Gull-Britt med.
En fika tog vi uti pausen och festen fortsatte ett tag,
Med tango, vals och foxtrott, som kvällens välbehag.
Vi tackades för flit på kursen, som visat att vi rätt bra kan.
Så var tiden när allt detta hände, denna visa den är sann.

SMÅSKOLETRÄFF

Samling inför första termin i Starrarps småskola, fast ganska precis 50 år senare.
Fr.v. Inge Andersson, Nils-Ove Persson, Bengt Lundkvist, Tommy Kristiansson,
Iréne Edquist f. Johansson och Gunvor Norén f. Persson. Ingemar Oscarsson hade förhinder.
Initiativtagare och värd: Tommy Kristiansson. Foto: Ann-Britt Thörnblad.

HULTIVALEN MUSIKFEST I HÅRDERUPSHULT

Av Bertil Persson
Hårderupshult

Sommarens hetaste dag och natt fylldes av sång och musik i Hårderupshult. Ett fullspäckat program där de framträdande avlöste varandra utan avbrott i 12 timmar.

Så här såg spellistan ut:

Nils-Ove Persson och Göran Lassing.

Barnen från Lund: Ellen Oredsson, Anna Olin, Albert Olin, Cecilia Träff och Natalija Sako.

Monicas Capell: Monica Karlsson, Caj-Sune Lagnebo, Erik Karlsson, Bertil Olsson och Lennart Pettersson.

Tösakören och Stella Vox: Ingela Bertilsson, Malena Persson, Gabriella Andersson, Fredrika Andersson, Sara Persson, Hanna Ekström, Eleonor Nilsson, Annika Jönsson, Emma Lindeberg Berglund, Veronica Lassing, Sofia Thorén, Elise Jönsson, Karolin Hansson, Mikaela Åkerblom, Kristina Åkerman, Rebecka Pålsson, Jonna Johansson och Maja Bertilsson.

Divin' Duck: Per Söderhielm, Delta Head och Micke Nilsson.

Drängakören: Ingela Bertilsson, Peter Åkerblom, Christian Persson, Olof Bertilsson, Denny Wilhelmsson, Johan Åkerblom, Carl-Johan Ekelin, Alf Nilsson, Urban Ringheim, Anders Löfberg, Andreas Saxenborn, Bengt

Silfwerbrand, Erik Bertilsson, Leif Bertilsson, Per Persson och Gunnar Nilsson.
Källarmästarna: Susanne Svensson Lantz, Yvonne Olsson, Lars Eriksson, Nils-Olof Nilsson Erik Nilsson, Henric Falkenberg och Bengt Andersson.
Rigmor Löfvenhamn och Ingela Bertilsson
Henry Ekelund och Kerstin Ekström.
Penti Nilsson.
Friborgarna med Eva: Eva Tykesson, Stig Friberg, Leif-Arne Larsson, Ove Andersson och Bertil Olsson.
Mikael Wernström
Mark Wells
Mattias Haglund
Sven Ulatofta och Nils-Ove Persson.
Player One: Malena Persson, Paul Andersson, Oskar Andersson, Pontus Åkerblom, Daniel Persson och Martin Frick.
Frida Johansson och Lina Malm
Stänkelösa Live: Dennis Söderström och Victor Hedlund.
Gemensamspel: Ingvar Nilsson m.fl. ovan nämnda.
Hultets Husband: Göran Lassing, Nils-Ove Persson och Sven Ulatofta.
The Vombs: Martin Arvidsson, Peter Åkerblom och Andreas Nilsson.
Alex & Daniel: Alex Lagerrot och Daniel Persson.
The Larz: Anna-Maria och Lars Eklöv, Patrik Ask och Per Andersson.
Player One: Se ovan.
Killer Clan of F.U.N.: Maniac daniels, Bedlam, Stuff, Mutt och BBB.
Fire Ice: Anna Theodersson, David Junker, Joakim Birgersson, Henrik Andersson och Robert Svärd.

Stort Tack till Göran Lassing, Nils-Ove Persson, Sven Ulatofta, David Junker och Paul Andersson som såg till att allt fungerade på scenerna och till Ewa Andersson vi mjölkkanan.
Stort Tack också till den talrika publiken och till Östra Sallerups Kulturhus.

Nästa Hultival blir lördagen den 9 juli 2011 kl. 13-24.
Välkomna då !!!

